

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2006-360

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Valtio-opin laitos	
Tekijä-Författare-Author Kauko, Jaakko			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Valta Bolognan prosessissa. Laadunvarmistusajattelun leviäminen Euroopassa ja Suomessa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Valtio-oppi			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2006-05-02	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 117 s., 2 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Eurooppalaisiin korkeakouluihin voimakkaasti vaikuttavan Bolognan prosessin tavoitteista laadunvarmistus voidaan nähdä kaikkein poliittisimpana. Se vaikuttaa vallanjakoon yliopistojen sisällä, kansallisesti ja Euroopassa.</p> <p>Tutkimuksessa kysytään: miten laadusta tuli eurooppalaisissa yliopistoissa tarkkailtava jokapäiväinen asia Bolognan prosessin aikana? Lisäksi kysytään miten laadunvarmistusajattelu on levinnyt Euroopassa ja Suomessa sekä miten se on muuttanut valta-asetelmia keskeisten korkeakoulupoliittisten toimijoiden kesken.</p> <p>Empiirinen aineisto koostuu pääosin kuuden organisaation strategia- ja suunnitteluasiakirjoista vuosilta 1988–2005. Euroopan tasolta tarkastellaan laadunvarmistajien kattojärjestöä ENQAa, yliopistojen kattojärjestö EUA:ta sekä Euroopan opetusministerikokouksia. Suomen toimijoina tarkastellaan opetusministeriötä, Korkeakoulujen arviointineuvostoa ja Helsingin yliopistoa.</p> <p>Viitekehiksenä käytetään Michel Foucault'n valtakäsitystä yhdistettynä innovaatioiden leviämistä kuvaavaan diffuusioteoriaan. Tällöin valta nähdään erityisesti ajattelumallien leviämisenä ja monimutkaisena strategisena pelinä totuuden, oikean ja vallan määräämällä pelikentällä. Vallan toimimisen kannalta tärkeää on käsitteiden muodostaminen, totuuden objektivointi ja toimijoiden subjektivointi. Diffuusiosta eritellään heikko diffuusio, joka tarkoittaa innovaation samanaikaista kehittymistä ilman todistettavaa yhteyttä sekä vahva diffuusio, joka viittaa selvään vuorovaikutukseen kahden yhteisön välillä.</p> <p>Aikaisemmassa tutkimuksessa on osoitettu, kuinka kansainvälisen laadunvarmistuksen malli on saapunut Eurooppaan Yhdysvalloista asiantuntijakonferenssien sekä kansainvälisten järjestöjen kuten OECD:n levittämänä ensin pioneerimaihin 1980-luvulla ja laajemmin 1990-luvulla.</p> <p>Empiirisessä analyysissä huomataan, että kansainvälinen laadunvarmistuksen malli on levinnyt sekä Euroopassa että Suomessa yhtäaikaaisesti diffuusion perusdynamikan mukaisesti. Liikkeellelähtö saavutettiin molemmilla tasoilla samaan aikaan ennen Bolognan prosessin käynnistymistä. Euroopan ja Suomen tason kehityksen välillä on havaittavissa heikko diffuusio. Tärkeitä diffuusion lähteitä ovat olleet kansainvälisen laadunvarmistuksen mallin aikaiset omaksujamaat osin kansainvälisten organisaatioiden ja Suomessa erityisesti Korkeakoulujen arviointineuvoston kanavoimana.</p> <p>Laadunvarmistuksen diffuusion merkittävimmät valta-asetelman muutokset liittyivät kytkökseen yliopistojen autonomiaan. Käsitys autonomiasta muuttui kattavammaksi, mutta samalla käsitys autonomian valvomisesta kasvoi. Uusi valvonnan tilanne institutionalisoi laadunvarmistuselimet, jotka huolehtivat yliopistojen subjektivoinnista.</p> <p>Keskeistä innovaation leviämisessä on ollut, että kaikki osapuolet ovat vähintään käsitteellisesti hyötäneet uudistuksesta. Muutosten lähtökohtina ovat olleet kansalliset intressit, joihin laadunvarmistus on vastannut; ei niinkään passiivisesti vastaanotetut globaalit virtaukset. Suomessa tämä näkyi vanhan tulos- ja tehokkuusajattelun jatkumisena laadunvarmistuksessa. Laadunvarmistuksen innovaatio on antanut mahdollisuuden järjestää valtion valtaa kansallisesti ilman osapuolien suurempaa vastustusta.</p> <p>Laadun tarkkailu, eli laadunvarmistus, oli yleistä Euroopassa jo hyvissä ajoin ennen Bolognan prosessia. Bolognan prosessi auttoi muodostamaan yleiseurooppalaiselle laadunvarmistukselle tehokkaan inklusioon ja eksklusioon sekä yhteisiin kyseenalaistamattomiin tavoitteisiin tukeutuvan ohjausmenetelmän, joka kykeni harmonisoimaan ajatusta ja ottamaan mukaan uusia osapuolia.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords korkeakoulupoliittikka - Suomi Bolognan prosessi yliopistot - laadunvarmistus innovaatiot			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			